

Etiska dilemman inom socialtjänsten

Åsa Burman: asa.burman@philosophy.su.se

Olle Torpman: olle.torpman@philosophy.su.se

Fick mänskligheten rättigheter 1948?

Har vi rättigheter för att lagen säger det, eller uttrycker lagen rättigheter som vi har ändå, av något annat skäl? (Generell fråga)

Fotnot: Eleanor Roosevelt med FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

Agenda

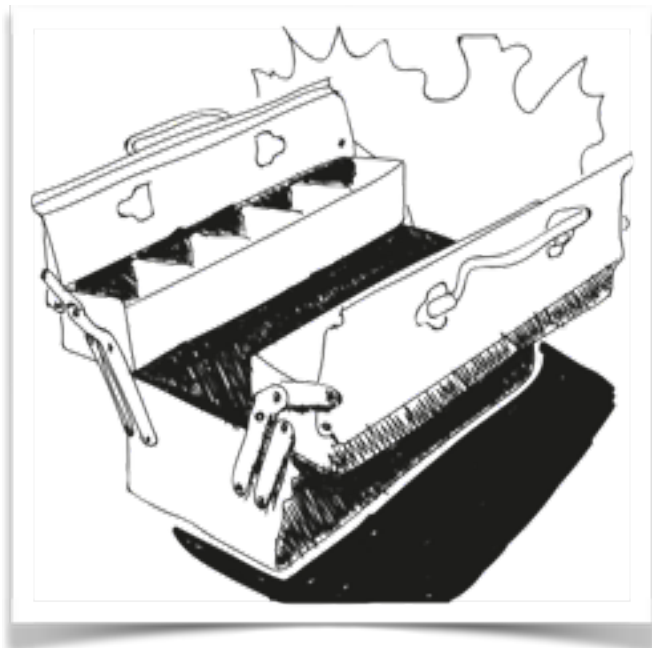
Etiska dilemman inom
socialtjänsten

Etiska teorier

Etisk verktygslåda

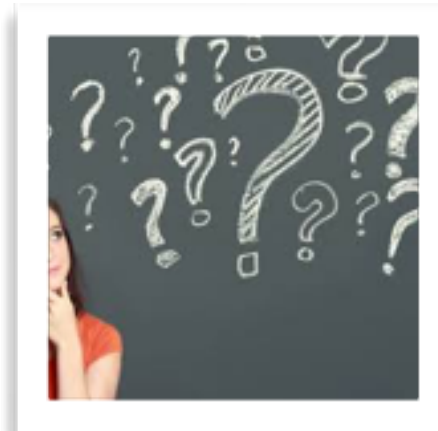
Dilemman utifrån den etiska
verktygslådan

Diskussion och frågor

Tre etiska dilemman

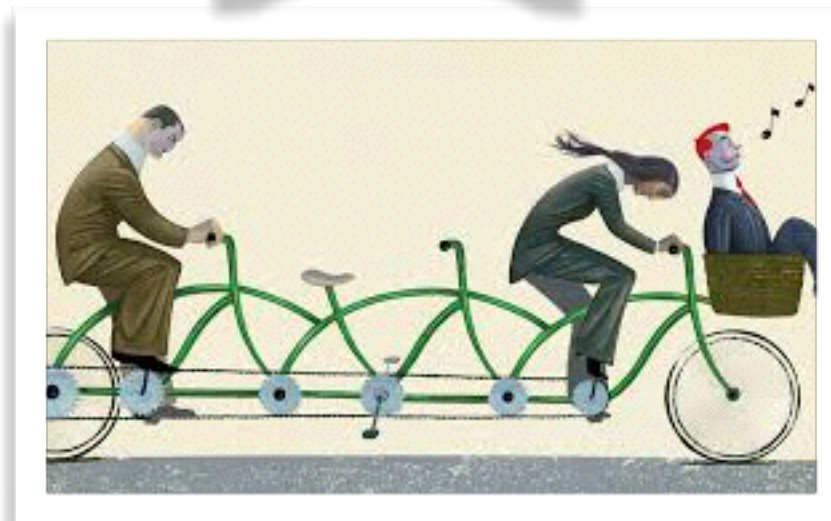
1. Aktiviteter utan effekt

2. Avhysning

3. "Free rider"

Val av etisk teori är centralt för handling

”We could list the facts of world hunger, poverty and famine endlessly. But facts alone do not tell us what to do. What surely matters is action.

But here we meet a problem. Which action we advocate depends partly on our perception of the facts, and this perception depends partly on the particular ethical outlook we adopt. Both our perception of problems and our prescriptions for action reflect our ethical theory.

Ethical theories are not elegant trimmings that decorate our reasoning about practical problems. They determine our entire focus. They lead us to see certain facts and principles as salient and others as insubstantial. They focus our action - and our inertia.”

(Onora O’Neill, p. 141)

Den moraliska matrisen kan tydliggöra viktiga skillnader mellan olika etiska teorier

Icke maximera

Maximera

Dygdetik

Hur bör jag leva?
(being/vara)

Deontologi

Konsekventialism

Vad utmärker riktiga
handlingar?
(doing/göra)

Skilj på vad som
är rätt och vad människor
tror är rätt

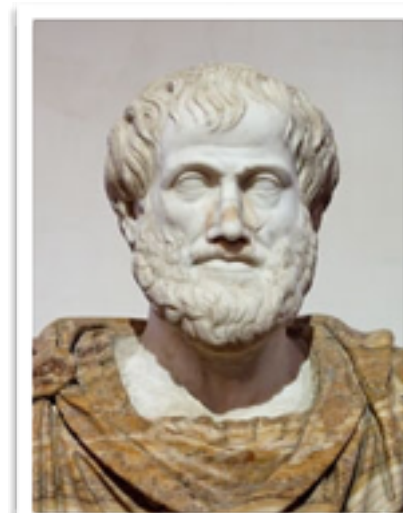
De tre centrala idéerna så här långt

- Distinktionen mellan vad människor anser är moraliskt rätt och vad som är moraliskt rätt (enligt moralfilosofiska teorier)
- Vad som är moraliskt rätt enligt dygdetik, deontologi, och konsekventialism
- Din teoretiska utgångspunkt bestämmer både hur etiska problem beskrivs och vari det moraliska felet består

Dygdetik - den gyllene medelvägen

Dygd

- Ett stabilt karaktärsdrag som det är bra för en individ att ha och som avspeglar sig i individens tänkesätt och handling
- T ex mod, generositet
- Mänskligt blomstrande och idén om det goda livet

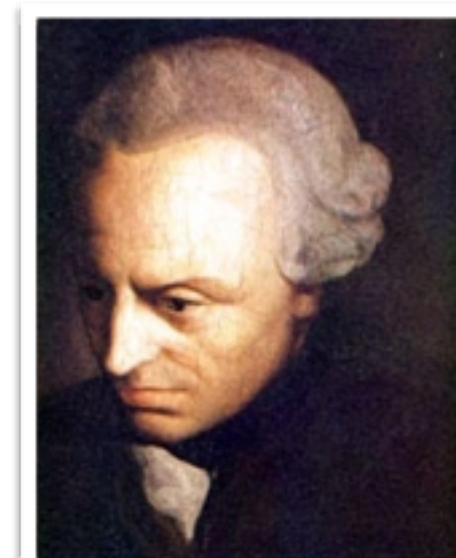

Deontologi i form av Kants pliktetik sätter gränser på andra sätt än konsekventialismen

Kants pliktetik

- Avsikten bakom handlingen, istället för dess konsekvenser, är central
- Kants Kategoriska Imperativ och två olika formuleringar av det Kategoriska Imperativet:
  - Handla endast efter den maxim genom vilken du tillika kan vilja att den blir en allmän lag
  - Never act in such a way that we treat Humanity, whether in ourselves or in others, as a means only but always as an end in itself

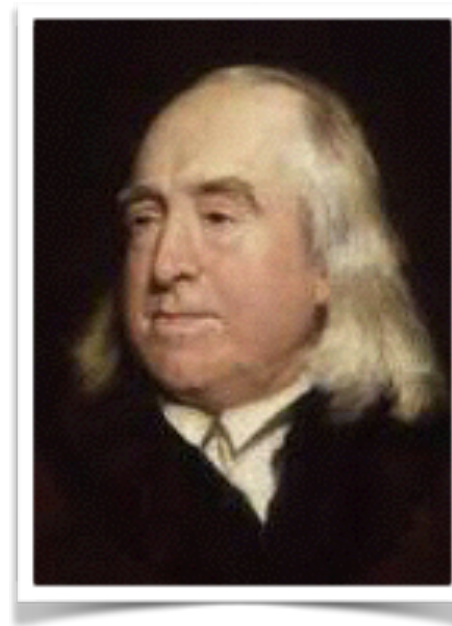
Omoralens natur består i att göra sig själv till undantag

Konsekventialism - enbart konsekvenserna bestämmer om en handling är rätt eller fel

Konsekventialism

- Utilitarismen är den vanligaste konsekventialistiska teorin
- Teori om vad som gör handlingar oriktiga eller riktiga
- En handling är rätt om och endast om den maximerar ett visst värde t ex nytta vilket resulterar i att konsekventialismen kräver mycket av oss

Etisk "checklista"

- Universaliserbarhet
- Överenskommelser
- Avsikt (vilja)
- Konsekvens
- Allmännytta
- Egennyttta